הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר קורבנות

כסף משנה על משנה תורה, הלכות תמורה

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כסף משנה על משנה תורה, הלכות תמורה

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-תמורה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 4
הלכה ג 5
הלכה ד 5
הלכה ה 5
הלכה ו 5
הלכה ז 6
הלכה ח 6
הלכה ט 6
הלכה י 6
הלכה יב 6
הלכה יג 6
הלכה יד 7
הלכה טו 7
הלכה טז 7
הלכה יז 7
הלכה יח 7
הלכה יט 7
הלכה כ 7
הלכה כא 7
פרק ב 8
הלכה א 8
הלכה ב 8
הלכה ג 8
הלכה ד 8
פרק ג 8
הלכה א 8
הלכה ב 8
הלכה ג 8
הלכה ד 9
הלכה ה 9
הלכה ו 9
הלכה ז 12
פרק ד 12
הלכה א 12
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ה 13
הלכה ו 13
הלכה ז 13
הלכה ח 13
הלכה ט 13
הלכה י 13
הלכה יא 13
הלכה יג 14

פרק א

הלכה א

כל הממיר לוקה על כל בהמה שימיר וכו' מפי השמועה למדו וכו'. פרק קמא דתמורה (דף ג'). ויש לתמוה דהא אמרינן בגמ' דאמר ר"י לתנא לא תיתני ממיר דבדבורו עביד מעשה וא"כ למה כתב רבינו שאין בו מעשה ולא חש לדר' יוחנן וכבר הרגיש בזה [המגיד משנה] בפרק י"ג מהלכות שכירות:

ולמה לוקין על התמורה וכו' מפני שיש בה עשה ושני לאוין. בריש תמורה (דף ד').

ומ"ש שאין לאו שבה שוה לעשה שהצבור והשותפין אין עושים תמורה וכו'. משנה בפ"ב דתמורה (דף י"ד):

נמצאת אומר שהיחיד שהמיר הרי התמורה קודש. פשוט הוא בלשון המקרא.

מ"ש ואפי' המיר בשבת. תוספתא ריש תמורה:

ואחד מהשותפין שהמיר וכו' הרי זה לוקה. הכי משמע מדלא קתני הצבור והשותפין מותרים להמיר:

הלכה ב

אחד הממיר בזדון או שהמיר בשגגה. משנה בפ"ב דתמורה (דף ט"ז:) ר"י בר יהודה אומר עשה שוגג כמזיד בתמורה וכתב רבינו בפירוש המשנה והלכה כרבי יוסי דאין חולק עליו. ואני אומר אפילו אם היה נמצא מי שחולק עליו הלכתא כוותיה דר"י בר יהודה מדאיפליגו אמוראי אליביה ועוד דאמרינן בפ"ק (דף י"ג) גבי הא דתנן ר' יהודה אומר הולד עושה תמורה ורבנן (יהיה) לרבות שוגג כמזיד אלמא רבנן הכי סבירא להו.

ומ"ש כיצד המתכוין לומר ה"ז תמורת עולה שיש לי וכו' עד ואינו לוקה עליה. שם ה"ד שוגג כמזיד אמר חזקיה כסבור שהוא מותר להמיר (גבי תמורה לקי) גבי קדשים לא לקי ר"ל ור"י אמרי כסבור לומר תמורת עולה ואמר תמורת שלמים. ל"א גבי תמורה קדיש גבי קדשים לא קדיש כסבור לומר שחור ואמר לבן גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי ר"י אומר באומר תצא זו ותכנס זו גבי קדשים כאומר שנולד בהם מום נאכלים בלא פדיון גבי תמורה לקי רב ששת אמר באומר אכנס לבית זה ואקדיש ואמיר מדעתי ונכנס והמיר והקדיש שלא מדעתו גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי. ופירש"י גבי תמורה לקי דרבי ביה קרא יהיה שוגג כמזיד גבי קדשים לא לקי דלא מצינו מלקות אלא במזיד ובהתראה. כסבור לומר שור שחור שיצא מבית זה תחלה יהא תמורה תחת זה ויצא מפיו שור לבן גבי תמורה קדיש ולקי דהא גלי ביה קרא גבי קדשים אם בעל מום הוא למזבח לא לקי דהא לא קדיש דהקדש טעות אינו הקדש. תצא זו ותכנס זו ואותה

של הקדש תמימה היא ולא נפקא לחולין אלא תופסת זו בקדושתה והויא תמורה והוא סבור שתצא לחולין כבעל מום ולא להמיר נתכוון ואפילו הכי לקי וגבי קדשים נמי דומיא דהאי שהיה יודע שהקדשים אסורים לזרים אבל סבור הוא דהיכא דנפל בהם מום נאכלין בלא פדיון והיינו דומיא דהאי שהיה יודע שהתמורה אסורה אבל בכה"ג דסבר דמותר לא אמר יותר ונכנס והקדיש והמיר שלא מדעתו שבעל מחשבות הוא ולא היה יודע מה היה אומר בתמורה קדש ולקי דגלי קרא שוגג כמזיד בקדשים לא קדיש ואי איכא בעל מום למזבח לא לקי דהא לא קדיש דהקדש טעות הוא עכ"ל. ומשמע דכל הני אמוראי לא פליגי לענין שהיא תמורה דכל חד מהני הויא תמורה מיהו לענין מלקות משמע ליה לרבינו דאף על גב דבמתכוין לומר ה"ז תמורת עולה שיש לי ואמר תמורת שלמים לוקה משום דנתכוין להמיר אבל כסבור מותר להמיר אינו בדין שילקה דהוי כאנוס ובהא פליגי רבי יוחנן וריש לקיש עליה דחזקיה וכן בההיא דרב ששת כיון דהמיר שלא מדעתו הוי כאנוס ואינו לוקה. ויש לתמוה למה השמיט רבינו ההוא דאמר רבי יוחנן באומר תצא זו ותכנס זו:

וכתב הראב"ד אבל אם דימה שמותר להמיר והמיר וכו' א"א בפירוש אמרו בגמרא וכו'. טעמו משום דלא משמע להראב"ד מלקות בקדשים אלא בגוזז ועובד ומשמע ליה דבגוונא דקתני בקדשים [לא] לקי קתני בתמורה לקי ורבינו סבר לה כדפירש רש"י דבתמורה לקי משום ממיר ובקדשים לא לקי משום מקדיש בעלי מומין למזבח:

וכתב עוד הראב"ד ונכנס ושכח והמיר שלא מדעתו הרי זה תמורה א"א אין כאן שכחה וכו'. ואין פירושו מוכרח:

הלכה ג

אין אדם ממיר בהמתו בקרבן שאינו וכו' עד שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. שם (דף ט'):

הלכה ד

המתכפר הוא שעושה תמורה וכו'. שם בריש פרק קמא (דף ב':):

הלכה ה

היורש ממיר. שם פ"ק (דף ב').

ומ"ש הניח בהמה לשני בניו ומת וכו'. מימרא דר"י פ"ק דזבחים (דף ה'):

הלכה ו

אין קדשי נכרים עושים תמורה וכו'. ריש פירקא קמא דתמורה ובפרק בית שמאי (זבחים מ"ה) ובערכין (דף ה':) ופסק כרבי שמעון אף על גב דרבי יוסי פליג עליה מפני

שבגמרא הביאו ברייתא זו לפשוט בעיא אחרת מרבי שמעון. וכתב הר"י קורקוס ז"ל דאפשר עוד לומר דר' יוסי לא פליג ארבי שמעון בהא.

ומה שכתב אבל מדברי סופרים שהנכרי שהמיר ה"ז תמורה. כן יש ללמוד ממ"ש לא ממירים גבי לא נהנים ולא מועלין דהיינו לא נהנים מדרבנן ולא מועלין מדאורייתא:

הקדיש הנכרי בהמה שיתכפר בה ישראל וכו'. בריש תמורה בעיא דלא איפשיטא:

כתב הראב"ד אין קדשי נכרים עושים תמורה מן התורה א"א שיבושין יש כאן וכו'. ודבריו מבוארים בריש תמורה ואינם סותרים דברי רבינו דאיכא למימר התם מדאורייתא אבל מדברי סופרים נכרי ממיר:

הלכה ז

אחד אנשים ואחד נשים וכו'. משנה בריש תמורה:

הלכה ח

קטן שהגיע לעונת נדרים שהמיר וכו'. שם בעיא ואמרינן עלה את"ל עביד תמורה וכו' נכרי מהו שימיר וכבר נודע דרך רבינו לפסוק כאת"ל ולפיכך יש לתמוה למה פסק שהוא ספק. ואפשר שרבינו לא היה גורס את"ל:

הלכה ט

אין הכהנים ממירים בחטאת ובאשם וכו'. משנה שם (דף ד':).

ומה שכתב ואין הכהנים ממירים בבכור וכו'. שם במשנה.

ומ"ש אבל הבעלים שהמירו בבכור כל זמן שהוא בביתם עושים תמורה. ברייתא שם (דף ח':).

ומ"ש וכן כהן שהמיר בבכור שנולד לו וכו'. נלמד ממתני' וגמרא פ"ק דתמורה:

הלכה י

אילו של כ"ג עושה תמורה וכו'. פ' הוציאו לו (יומא דף נ' נ"א):

הלכה יב

(יא-יב) **העופות והמנחות אינם עושים תמורה וכו' עד יצאו קדשי בה"ב**. משנה בפ"ק דתמורה (דף י"ג):

ומה שכתב מה מעשר בהמה הוקש למעשר דגן וכו'. בריש תמורה (דף ג'):

הלכה יג

המקדיש בעלת מום קבוע אינה עושה תמורה עד ה"ז עושה תמורה וכו'. משנה פרק הזרוע (חולין דף ק"ל) ופ"ב דבכורות (דף י"ד):

הלכה יד

הממיר תמים בבעל מום וכו' עד הרי זה תמורה. משנה פ"ק דתמורה (דף ט').
ומ"ש בין בבת אחת בין בזו אחר זו. כתב הר"י קורקוס ז"ל דיליף לה מדאיפליגו ר"ל ור"י שם אליבא דר"ש אם ממירים וחוזרים וממירין ור"י אמר כשם שאין ממירין שנים כאחד כך אין ממירין וחוזרין וממירין משמע דאליבא דרבנן שממירין שנים כאחד הוא הדין שממירים וחוזרים וממירים דלא שאני לן בין בזה אחר זה לבבת אחת.
ומה שכתב ולוקה כמנין הבהמות שהמיר:

הלכה טו

אין התמורה עושה תמורה וכו' עד ולא תמורת תמורתו. משנה וגמרא פירקא קמא דתמורה (דף י"ב).
ומה שכתב אבל הממיר בבהמה וחזר והמיר בה וכו'. שם (דף ט') אמר רבי יוחנן טעמא דר"ש כשם שאין ממירין אחד בשנים כך אין ממירין וחוזרים וממירים משמע דלתנא קמא דממירין אחד בשנים ממירין וחוזרין וממירים:

הלכה טז

אין ממירים איברים וכו'. משנה פירקא קמא דתמורה (דף י') ופסק כתנא קמא:

הלכה יז

הממיר בכלאים או בטריפה וכו'. משנה בסוף פ"ב דתמורה (דף י"ז) ואע"פ שהיא שנויה בשם ר' אלעזר כתב רבינו בפירוש המשנה הלכה כר"א ואין חולק עליו. וק"ל שבתוספתא תני דלת"ק עושים תמורה. וי"ל שמאחר שבמשנתנו לא הזכירו כן משמע דסבר תנא דמתני' דליתא להההיא תוספתא:

הלכה יח

הרובע והנרבע הרי הם כבעל מום וכו'. תוספתא פרק קמא דתמורה:

הלכה יט

בהמה שחציה קדש וחציה חולין וכו'. תוספתא פרק קמא דתמורה שם:

הלכה כ

כל החטאות שדינם שימותו וכו' עושה תמורה:

הלכה כא

המפריש נקבה לפסחו או לעולתו וכו' עד סוף הפרק. ברייתא פ"ג דתמורה (דף י"ט כ'):

פרק ב

הלכה א
התמורה הוא שיאמר בעל הקרבן וכו' עד ואינה תמורה. משנה בסוף פרק כיצד מערימין (תמורה דף כ"ו):

הלכה ב
היו לפניו שתי בהמות וכו'. שם (דף כ"ז) על המשנה הנזכרת רב אשי אמר אפי' בבעל מום נמי משכחת לה (תחת זו) לישנא דאחולי ומשכחת דהוי לישנא דאתפוסי ידו אקדש חול הוי ידו אחול קדש הוי:

הלכה ג
היו לפניו שלש בהמות וכו'. שם כל אלו בעיות נתפשטו באת"ל חוץ מאחת שעלתה בתיקו ופסק בה להקל משום דאין מלקין על הספק:

הלכה ד
האומר הרי זו תמורת עולה ושלמים דבריו קיימים וכו' עד סוף הפרק. משנה וגמ' שם (דף כ"ה) וכר"ל:

פרק ג

הלכה א
כיצד דין התמורות ליקרב וכו' עד שאינה טעונה לחם. משנה בפרק ג' דתמורה (דף י"ח):

תמורת הפסח וכו'. בפ' מי שהיה טמא (פסחים דף צ"ו:) אמתני' דאמר ר' יהושע שמעתי שתמורת הפסח קריבה וכו' איפליגו רבה ור' זירא ופסק רבינו כר' זירא ולא ידעתי למה דלכאורה משמע דהלכתא כרבה:

הלכה ב
תמורת הבכור והמעשר וכו' עד כך אין פודין תמורתן. משנה בפרק ג' דתמורה (דף כ"א):

הלכה ג
בהמה שהקדישה חציה עולה וכו'. בתוספתא פרק ג' דתמורה.

ומ"ש וכן כל בהמת הקדש שאינה קריבה מפני תחלת הקדשה הרי תמורתה כמוה. נלמד מהתוספתא הנזכרת:

אמר חצי בהמה זו תמורה וכו'. בפ' כיצד מערימין (תמורה דף כ"ו) אמר אביי הכל מודים היכא דאמר חצייה עולה וחצייה מעשר ד"ה עולה קריבה היכא דאמר חציה תמורה וחציה מעשר מאי תמורה קריבה שכן נוהגת בכל הקדשים או דילמא מעשר קריבה שכן מקדש לפניו ולאחריו תיקו. ופירש"י חציה עולה וחציה מעשר ד"ה עולה קריבה אפי' נתכוון מתחלה לכך דלא חשיבא מלתא בתרייתא מידי דאין מעשר קדושה כה"ג אלא דרך מנין ויהא הוא עשירי והוא הדין נמי אם אמר חציה עולה וחציה תמורה לא חיילא תמורה לגבי עולה דלא קאי שום בהמה גביה שהוא ממיר בה אלא חציה מעשר וחציה תמורה ותרוייהו כי הדדי נינהו וכו' עכ"ל. ורבינו נראה שהיה גורס הכל מודים היכא דאמר חצייה תמורה וחציה עולה ד"ה עולה קריבה חציה עולה וחציה מעשר תקרב עולה חציה תמורה וחציה מעשר הרי זה ספק ואינה קריבה וגירסא זו מתפרשת על דרך פירש"י. והראב"ד פירש בענין אחר שכתב וז"ל א"א לישנא דגמ' הכל מודים וכו' דילמא להכי איכוון מעיקרא:

הלכה ד

המקדיש בעל מום עובר וכו'. משנה פרק הזרוע (חולין דף ק"ל) ופרק ב' דבכורות (דף י"ד).

ומה שכתב אינה קריבה ואינה נפדית. בפרק ב' דבכורות (דף ט"ו) בגמרא:

הלכה ה

כל התמורות שהיו בעלי מומין קבועין מתחלתן וכו'. משנה בסוף פרק שני דתמורה (דף ט"ז) חומר בתמורה מבקדשים שהקדושה חלה עליה בבעלת מום קבוע ואין יוצא וכו':

הלכה ו

עולה שנתערבה בזבחים וכו'. תוספתא ספ"ג דתמורה וז"ל עולה שנתערבה בזבחים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא (בדמי) יפה שבהן זבח ובדמי יפה שבהן עולה המיר באחת מהן ואין יודע באי זו מהן המיר הרי זה מביא מעות או זבח מתוך ביתו ואומר אם תמורת עולה היא הרי זה שלמים אם תמורת שלמים הוא זה הרי זה עולה והרי הן כשני זבחים שנתערבו זה בזה. חזר והמיר באחת מהן ואין ידוע באי זה מהן המיר הרי זה מביא מעות או זבח מתוך ביתו ואומר אם תמורת תמורה היא זו חולין היא (זו עולה) [הרי] היא שלמים אם תמורת שלמים היא זו הר"ז עולה והרי הן כזבח ותמורה שנתערבו זה בזה עכ"ל. פירוש בזבחים בשלמים ומביא זבח אחר מתוך ביתו פי' זבח זה בהמת חולין:

כתב הראב"ד עולה שנתערבה בזבחים וכו'. אמר אברהם כל זה מועתק מן התוספתא וכו':

ובעל מ"ע כתב וז"ל לשון התוספתא שהגיע לידי הרמב"ם ז"ל אין בו שיבוש וגם לא בדברי עצמו והצעת ההלכה כך היא עולה שנתערבה בזבחים פירוש באחד משאר זבחים ד"מ והמיר באחת מהן שאמר על בהמת חולין הרי זו תמורת זו אע"פ שהוא מכיר הבהמה שהמיר בה אין ידוע לנו אם זו השלישית תמורת עולה או שלמים מפני ספק התערובת שאירע בשתים הראשונות מביא בהמה אחרת ר"ל בהמה רביעית כדי לתקן הבהמה השלישית ואומר אם תמורת עולה היא השלישית על המעורבת הרי זו רביעית שלמים כלומר בתחלת הקדש אני מקדישה עתה שלמים ואם תמורת שלמים היא השלישית שאמרתי על המעורבת הרי זו הרביעית עולה כלומר בתחלת הקדש אני מקדישה עתה עולה ונמצאת בהמה שהביא רביעית עם התמורה השלישית כעולה ושלמים שנתערבו זה בזה ותמורותיהן כיוצא בהן דמם"נ אחת מהשלישית והרביעית עולה והאחרת שלמים האחת מדין תמורה והאחרת מדין תחלת הקדש בתנאי שהתנה והן בדמיון הראשונה והשנייה שנתערבו ולא הוכרו לדעת אי זו מהן עולה ואי זו מהן שלמים חזר והמיר באחת משתיהן כלומר אמר על בהמה חמישית הרי זו תמורת זו על אחת מהשתים האחרונות שהן השלישית והרביעית ואין ידוע באי זה ר"ל באי זו משתים האחרונות המיר אם בתמורה שהיא השלישית והרי זו החמישית תמורה ואם ברביעית שהוא בתחלת הקדש המיר והרי זו החמישית בתמורת תחלת הקדש שהקדיש הרביעית בתנאי ומה תקנה יש בה מביא זבח אחר כלומר בהמה ששית תמימה הראויה לזבח מתוך ביתו כלומר שהיא חולין ואומר על התמורה השנייה שהיא החמישית אם תמורת תמורה היא זו וקי"ל דאין תמורה עושה תמורה הרי הששית שהביא חולין כלומר שאין צורך לחלל החמישית שהרי היא חולין משכבר המירה בתמורה ואם תמורת עולה או שלמים היא החמישית שאמרנו שהביא בתמורת השניה הרי זו הששית שהביא עתה עולה או שלמים שתתחלל בה קדושת החמישית המסופקת והרי דין זו הששית שהביא בתמורת השניה לחלל ספק התמורה השנייה שהיא החמישית כשהיא עומדת עם התמורה והשניה בעצמה שתיהן עומדות לפנינו החמישית והששית בזבח שהרי זבח אחר הוא שהביא ששית ותמורה שהיא החמישית שנתפסה שניה בספק תמורת העולה והשלמים ותמורותיהן כיוצא בהן ע"כ פירוש דבריו ודברי התוספתא על נוסחא אמיתית ופירוש נכון ע"כ לשון המ"ע. והר"י קורקוס ז"ל כתב וז"ל ביאור דברי רבינו זו שעולה נתערבה בשלמים והמיר באחת שתערובת זה נמצא שזו התמורה ספק

עולה ספק שלמים לצאת ידי ספק של התמורה צריך להקריב עולה ושלמים לכך צריך להביא בהמה אחרת ויאמר אם זו תמורת עולה שנמצא שגם היא צריכה ליקרב עולה זה אני מקדיש לשלמים ואם זו היא תמורת שלמים זאת אני מקדיש לעולה ונמצא עתה התמורה וזאת הבהמה האחת עולה והאחת שלמים ממ"נ אחת מכח התמורה ואחת הקדיש הוא ואין ידוע איזו יקריב עולה ואיזו יקריב שלמים ולכן ירעו עד שיסתאבו ויביא עולה ושלמים ונמצא שלתקן התמורה הוצרכנו להקדיש אחת תחילה וכשיוממו השתים יחללם על שתים אחרות וכן הוא לשון התוספתא עולה שנתערבה בזבחים וכו' והחלוקה הראשונה שאמרו בה ירעו לא שייכא לדין תמורה אלא היא הקדמה להודיענו אחר שיביא הבהמה ויקדיש אותה והרי שתיהן אחת עולה ואחת שלמים ואין ידוע מה דינם לכך הקדימה להודיע דינם ורבינו כבר ביאר הדין בפרק ששי מהל' פסולי המוקדשין וכדברי הר"א יש תקנה אחרת שאין צריך רק לשתי בהמות תמות מתחלה וימתין עד שתומם התמורה כי ממ"נ צריך להמתין וכן גם לדרך רבינו ויביא שתי בהמות ויאמר אם זו תמורת העולה זו שלמי נדבה ואם זו תמורת השלמים זו עולת נדבה. ונראה שסובר שגם כוונת התוספתא הוא כן שכשיפול בה מום יביא שתים מתוך ביתו וכו' ובודאי לפי זה לא שייך בעולה ושלמים שנתערבו וכו' אלא שלדעת הר"א נפקותא של זה לחזר והמיר וזה שאמר כל זה מועתק מהתוספתא וכו'. מ"מ לשון התוספתא כדברי רבינו היא שמביא תחלה זבח ואח"כ אמר הרי שתיהן כשני זבחים והדבר מוכרח לפ"ז דהיינו בעולה ושלמים ואין יודע איזו עולה ואיזו שלמים ובא להשלים להודיע דין תקנת תמורה זו דהוי כנתערבו ואח"כ מתחיל בדין אחר דהיינו חזר והמיר וכו' ולדעת הר"א מה שאמרו והרי הם כשני זבחים הוא הקדמה להן חזר והמיר וכו' ומה שאמרו תחלה מביא זבח על כרחין צריך שתים שא"א לסברתו לתקן אלא בשתים וגם צריך להיות כל זה אחר שנפל בה מום כי אין חילול עד שיפול בו מום ולדעת רבינו אין זבח זה חילול רק הקדש מחדש. אלא שקשה למה הוצרכו לעשות תערובת זבח עתה כיון שסוף סוף צריך להביא שתים עולה ושלמים ימתין עד שתומם כדברי הר"א ובדין חזר והמיר שאמרו בתוספתא גם זה לדעת רבינו על הדרך שכתב שיקדיש עתה מחדש אותו זבח שמביא ויאמר אם זו שהמרתי המרתי בתמורה אינה כלום וזה הזבח שאני מביא חולין הוא ואם המרתי בשניה שהקדשתי אני מקדיש זבח זה שאני מביא באופן אם אותה תמורת עולה שהזבח הראשון שהקדשתי היה עולה כי התמורה היה שלמים זה אני מקדיש לשלמים ואם היה שלמים זה אני מקדיש לעולה וזה שכתב רבינו אם תמורת עולה או שלמים ה"ז

שהביא עולה או שלמים כלומר אם תמורת עולה זו שלמים ואם תמורת שלמים זו עולה גם בזה כתב הר"א ולפיכך כשחזר והמיר באחת מהן וכו' ע"כ:

הלכה ז

שלמים שנתערבו בבכור או במעשר וכו'. תוספתא בפ' הנזכר:

פרק ד

הלכה א

כיצד דין ולדות ולד שלמים ולד תמורת שלמים הרי אלו כשלמים וכו'. משנה פרק ג' דתמורה (דף י"ז).

ומה שכתב במה דברים אמורים בולדות עצמם אבל ולדי ולדות אינם קריבים וכו'. שם וכרבי יהושע בן לוי:

הלכה ג

השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבעה חי וכו'. כך היא הגירסא הנכונה והיא ברייתא בפירקא קמא דתמורה (דף י':) וקסבר האי תנא ולדות קדשים ממעי אימן הם קדושים ואף על גב דאיכא תנא דפליג ואמר בהוייתן הם קדושים משמע לרבינו דהלכה כהאי תנא מדאמרינן בריש פרק כיצד מערימין (תמורה דף כ"ה) דרבן שמעון בן גמליאל סבר כההוא תנא משמע דרבנן פליגי עליה והלכתא כוותייהו. אבל יש לתמוה דהוה ליה למפסק כרבן שמעון בן גמליאל דכל מקום ששנה במשנתנו הלכה כמותו וצריך עיון:

הלכה ד

ולד תמורת האשם וכו'. משנה פרק ג' דתמורה (דף כ':).

ומ"ש ואם ילדה זכר אחר שהקריב אשמו. שם אמר רב נחמן וכו' מחלוקת לפני כפרה אבל לאחר כפרה דברי הכל הוא עצמו יקרב עולה ופריך והא תני רב חנניה לסיועי לריב"ל ואסיק בקשיא ומשמע לרבינו דכיון דלא אסיקנא בתיובתא לית לן למדחייה לדרב נחמן ורבה בר אבוה מהלכתא לשוויינהו טועים. ואפשר דבגירסת רבינו לא הוה מסיק לה בקשיא אלא הוה מתרץ לה. והראב"ד כתב א"א זה אין לו שורש וכו'. וכבר כתבתי טעם לדברי רבינו. ולענין מה שהקשה הראב"ד כתב הר"י קורקוס ז"ל די"ל דמפריש נקבה לעולה עיקר הקדושה אינה קריבה וכיון דאימיה לא קרבה גם הולד לא יקרב אבל ולד תמורת אשם עיקר הקדושה זכר היה וקרב ונהי דתמורה הלכתא גמירי לה ולד תמורה נהי דאשם א"א שיקרב מידי קדושת מזבח לא נפיק ובנולד קודם שהקריב דאיכא למיחש לאיחלופי גזרו שלא יקרב הוא עצמו אלא דמיו ובהכי לא אתי לאיחלופי

לרבנן כיון שהוא עצמו אינו קרב אבל נולד אחר שהקריב אשמו אפילו יקריב הולד עצמו עולה לא שייך איחלופי ולפיכך לא גזרו עכ"ל:

הפריש נקיבה לאשמו וכו'. פשוט פרק ג' דתמורה (דף י"ט).

ומ"ש ואם כבר הקריב אשמו יפלו דמיהם לנדבה. שם במשנה:

הלכה ה

ולד תמורת העולה וכו'. משנה שם (דף י"ח:).

ומ"ש הפריש נקבה לעולתו וילדה וכו'. גם זה משנה שם ופסק כת"ק:

כבר ביארנו במעשה הקרבנות וכו': **וב"ד מקריבים באותם המעות עולות נדבה וכו' עד ונסכיה משלו**. משנה בפרק ג' דתמורה (דף כ':):

הלכה ו

ולד המעשר תמורת המעשר וכו'. ג"ז משנה שם (דף כ"א):

הלכה ז

ולד תמורת הפסח וכו'. שם משמע הכי:

הפריש נקבה לפסחו וילדה וכו'. שם (דף י"ט):

הלכה ח

ולדות הקדשים שיצאו דרך דופן וכו':

הלכה ט

ולד בעלת מום וכו'. בפירקא קמא (דף י') פלוגתא דבר פדא ור"י ופסק כר"י:

הלכה י

קדשים שהפילו וכו'. משנה בסוף תמורה (דף ל"ג:):

הלכה יא

המשנה את הקדשים וכו'. בסוף פרק המקדיש שדהו (ערכין דף כ"ט).

ומ"ש שאין משנים אותן מקדושה לקדושה אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית. משנה בפ"ב דתמורה (דף ל"ב).

ומ"ש כיצד אם הקדיש לבדק ההיכל וכו': **כתב** הראב"ד זה לא ידעתי מנין לו וכו'. ומ"ש והרי הוא מודה שמשנין בדק הבית נראה לי שדייק כן ממה שאמר אם הקדיש לבדק ההיכל לא ישנה לבדק המזבח משמע דוקא מחמור לקל אין משנין אבל מקל לחמור משנין. ואפשר לומר שרבינו סבור שטענה זו שטען הראב"ד לחלק בין קדשי מזבח לקדשי בדק הבית היא כדאי לומר שבבדק הבית רשאי לשנות מקל לחמור אבל אינה כדאי לומר שיהא רשאי לשנות מחמור לקל.

ומה שכתב רבינו שאין לוקין על לאו זה. טעמא משום דהוי לאו שאין בו מעשה. וכתב הר"י קורקוס ז"ל ואע"ג דמקדיש בעל מום לוקה התם שאני דבדיבוריה עביד מעשה שמשנה הבהמה מחולין לקדש אבל כאן לא עביד כלום בדיבוריה כי אין דבריו מועילים כלל כמבואר שם גם בבכורות פרק אחרון (דף נ"ג:) אמרו השתא קדושה חמורה אקדושה קלה לא חיילא קלה אחמורה מבעיא מאי היא דתנן אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותם מקדושה לקדושה וכו' מוכח ודאי הכי הוא דלא חיילא ולא אמר כלום ומסתמא כל כמה דלא מפרש שאם עשה חל עכ"ל:

הלכה יג

(יב-יג) **כיצד מערימין על הבכור וכו' עד שהבכור ביציאתו הוא שמתקדש**. משנה וגמרא ברפ"ה דתמורה (דף כ"ד:):

סליקו הלכות תמורה בס"ד